

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/189/2021
Identifikačné číslo spisu:	1306204712
Dátum vydania rozhodnutia:	22.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1306204712.30

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. C. H., advokát, R. R., G. XXXX/XX, IČO: 42 191 807, zastúpený Advokátskou kanceláriou Borec & Bohunský, Bratislava, Kozia 20, IČO: 31 803 938, proti žalovaným 1/ Ing. B. D., narodenému XX. K. XXXX, R., A. XXX/XX, 2/ JUDr. C. H. - DREVOPLAST, R. nad V., F. XXX/X, IČO: 14 295 784, obaja zastúpení advokátom Mgr. Jozefom Štefankom, Bratislava, Grösslingova 6-8, o zaplatenie 25 795,99 eura s prísľ, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV (pôvodne na Okresnom súde Bratislava III), pod sp. zn. B3-16C/103/2006, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 14. mája 2019 sp. zn. 14Co/539/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. mája 2019 č.k. 14Co/539/2015-1254 v I. výroku, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava III z 27. novembra 2014 č.k. 16C/103/2006-1070 zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie voči výrokom III. a IV. rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. mája 2019 č.k. 14Co/539/2015-1254 odmieta.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. novembra 2014 č. k. 16C/103/2006-1070 zaviazal žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi sumu 25 795,99 eura spolu s 7 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 25 795,99 eura od 06. marca 2006 do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zanikne v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného, s tým, že o trovách konania súd rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že v prejednávanej veci sa žalobca voči žalovaným 1/ a 2/ domáhal zaplatenia odmeny za poskytnutie právnej pomoci v súdnom konaní. Súd prvej inštancie mal preukázané, že žalobca ako advokát zastupoval žalovaných v konaní vedenom pred Krajským súdom v Bratislave vo veci pod sp. zn. 43Cb/15/1998, ktorí mu udelili písomné plnomocenstvo dňa 09. marca 1998 a v označenom konaní poskytol žalovaným vykonaním úkonov advokáta právnu pomoc podľa zákona č.

130/1990 Z. z. o advokácii. V splnomocnení dňa 09. marca 1998 žalovaní prehlásili, že podľa zmluvy o poskytovaní právnej pomoci patrí advokátovi odmena za zastupovanie spolu s výdavkami a náhradou za stratu času a zaviazali sa ju zaplatiť spoločne a nerozdielne, kedykoľvek im bude vyúčtovaná, bez ohľadu na to, či bude prisúdená žalovaným. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že strany sporu uzatvorili dňa 25. septembra 2000 mandátnu zmluvu, predmetom ktorej bolo poskytovanie právnej pomoci, pričom v článku III. bod 1 sa žalovaní zaviazali zaplatiť žalobcovi odmenu podľa vyhlášky č. 240/1990. Následne dňa 25. februára 2002 strany sporu uzatvorili dohodu o skončení zastupovania, v ktorej žalovaný 2/ odvolal plnomocenstvo udelené žalobcovi a zároveň žalobca vypovedal plnomocenstvo, ktoré mu udelil žalovaný 1/.

1.2. Súd prvej inštancie predmetný návrh posúdil ako nárok založený mandátnou zmluvou uzavretou medzi účastníkmi dňa 25. septembra 2000, predmetom ktorej bolo poskytnutie právnych služieb advokátom. Spornou skutočnosťou medzi stranami sporu bola odmena advokáta. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že medzi stranami sporu nedošlo k uzatvoreniu dohody o odmene advokáta za poskytnutú právnu pomoc vo výške 5000 Sk za jeden úkon právnej pomoci. Poukázal na to, že uvedenú skutočnosť nemal preukázanú svedeckými výpoveďami, ani žiadnymi relevantnými dôkazmi o tom, kedy, kde a v akých súvislostiach a za prítomnosti ktorých osôb, s akým obsahom a akými výsledkami, osobitne čo do dojednania odmeny za zastupovanie, sa uskutočnili rokovania žalobcu so žalovanými 1/ a 2/, ktoré predchádzali uzavretiu zmluvy o poskytnutí právnej pomoci vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 43Cb/151/1998. Keďže medzi stranami nedošlo k dohode o odmene podľa § 2 ods. 1 vyhlášky č. 240/1990, predpokladalo sa, že sa advokát dohodol s klientom na odmene určenej podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene podľa § 2 ods. 2 vyhlášky č. 140/1990, a preto žalobcovi ako advokátovi patrila tarifná odmena. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že mandátna zmluva obsahovala základné náležitosti stanovené zákonom, odmenu za zastupovanie ako aj špecifikáciu jednotlivých úkonov právnej pomoci od prevzatia zastúpenia od 09. marca 1998 až do 25. septembra 2000, kedy prvýkrát vo veci rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom. V článku III. bod 2 mandátnej zmluvy, dátum skončenia zdaniteľného plnenia bol 30. deň od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie pod sp. zn. 43Cb/15/1998 končí alebo 30. deň odo dňa kedy mandant oznámi mandatárovi, že rozhodnutie, ktorým sa konanie končí nadobudlo právoplatnosť.

1.3. V súvislosti so samotnou výškou odmeny súd prvej inštancie vychádzal zo špecifikácie jednotlivých úkonov právnej pomoci, ktorá bola zhodne uvedená aj v súdnom konaní podľa tarifnej odmeny za jeden úkon právnej pomoci podľa § 12 a § 13 vyhlášky č. 240/1990, ako aj z rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 01. júla 2002 sp. zn. 43Cb/15/1998, ktorý za účelne vynaložené trovy právneho zastúpenia žalobcu považoval 11 úkonov právnej pomoci vo výške 815 130 Sk, v ktorej však neboli zahrnuté žiadne náhrady cestovných, ani iných hotových výdavkov. Po odpočítaní poskytnutej zálohy vo výške 38 000 Sk si žalobca uplatnil žalovanú istinu za jednotlivé úkony právnej pomoci vo výške 777 130 Sk, t. j. 25 795,99 eura, ktorú mu žalovaní 1/ a 2/ nezaplatili, preto ich súd prvej inštancie zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť túto sumu.

1.4. Súd prvej inštancie nevykonával dokazovanie výsluchom svedka N. E. vzhľadom na tú skutočnosť, že v čestnom prehlásení dňa 28. mája 2013 uviedol skutočnosti, ktoré vzhľadom na prejednávajúcu vec nebolo potrebné v konaní dokazovať, pričom súd prvej inštancie vypočul aj svedkyňu JUDr. L. L.. Svedok N. E. uviedol, že pán H. G. sa osobne zúčastnil v advokátskej kancelárii žalobcu v Banskej Bystrici, kde sa s pánom JUDr. C. H. (žalovaný 1/) dohodli ohľadne výšky finančných súm za jednotlivé pojednávania, pričom pán H. G. bol ako svedok vo veci vypočutý na uvedené okolnosti. Navyše vo vzťahu ku svedkovi N. E. súd prvej inštancie uviedol, že svedok sa nedostavil na pojednávanie dňa 28. mája 2013, 05. septembra 2013, pracoval v zahraničí, ktorú skutočnosť oznámilo súdu Okresné riaditeľstvo PZ v Humennom a žalovaní taktiež nezabezpečili účasť svedka na pojednávaní.

1.5. Žalovanými 1/ a 2/ vznesenú námietku premlčania uplatňovaného nároku vyhodnotil súd prvej inštancie ako nedôvodnú. Poukázal na to, že z dohody o skončení zastupovania z 25. februára 2002 uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným 2/ nemal preukázané, že sa účastníci dohodli na vyúčtovaní odmeny za poskytnutie právnej pomoci. Žalovaní 1/ a 2/ sa zaviazali zaplatiť advokátovi odmenu za poskytnutie právnej pomoci za podmienok uvedených v mandátnej zmluve z 25. septembra 2000. Žalobca mohol uplatniť svoje právo prvý raz dňa 23. júna 2004, kedy rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 01. júla 2002 sp. zn. 43Cb/15/1998 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky z 22. apríla 2004 sp. zn. 4Obo/148/2003 nadobudol právoplatnosť, a uvedeným dňom začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba. Žalobca svoje právo prvý raz uplatnil návrhom z 24. februára 2006, doručeným súdu dňa 27. februára 2006, preto bol jeho návrh uplatnený včas.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 14. mája 2019 sp. zn. 14Co/539/2015 I. výrokom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobcovi priznal proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie, II. výrokom potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 16C/103/2006-839 z 24. októbra 2013, III. výrokom potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 16C/103/2006-1177 z 17. apríla 2015 a IV. výrokom potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 16C/103/2006-1182 z 28. apríla 2015.

2.1. Odvolací súd poukázal na vykonané dokazovanie, z ktorého vyplynulo, že písomným plnomocenstvom zo dňa 09. marca 1998 splnomocnili žalovaní 1/ a 2/ advokáta JUDr. C. H. (žalobcu) na zastupovanie v právnej veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 43Cb/15/1998. Predložením plnomocenstva udeleného žalovanými žalobcovi, a s poukazom na to, že na uzatvorenie zmluvy o poskytnutí právnych služieb, príkaznej, ani mandátnej zmluvy, sa nevyžaduje písomná forma, bolo dostatočným spôsobom preukázané, že medzi stranami sporu existoval zmluvný vzťah, vzniknutý na základe zmluvy o poskytovaní právnej služby. Predmetom ich vzťahu bolo poskytovanie právnej pomoci advokáta svojim klientom. Zo splnomocnenia zároveň vyplývalo, že žalovaní si boli vedomí toho, že podľa zmluvy o poskytovaní právnej pomoci patrí advokátovi odmena, ktorú sa zaviazali zaplatiť advokátovi (žalobcovi) kedykoľvek im bude vyúčtovaná, a to bez ohľadu na to, či im bude v predmetom konaní náhrada trov prisúdená. Na základe uvedeného odvolací súd konštatoval, že žalobca pre žalovaných ako svojich klientov zariaďoval za odplatu zastupovanie v súdnom spore (43Cb/15/1998) a žalovaní sa mu za to zaviazali zaplatiť odplatu.

2.2. Odvolací súd považoval potrebné zdôrazniť, že žalovaní 1/ a 2/ počas súdneho konania menili svoje tvrdenia ohľadne údajnej dohody o odmene advokáta. Podľa odvolacieho súdu v tomto smere súd prvej inštancie vykonal vo veci rozsiahle dokazovanie, a na jeho základe dostatočným spôsobom a riadne zistil skutkový stav, na základe ktorého dospel k záveru, že medzi advokátom a jeho klientmi nedošlo k dohode o odmene podľa § 2 ods. 1 vyhlášky č. 240/1990, teda nedohodli sa na druhu zmluvnej odmeny, a preto záver súdu prvej inštancie o tom, že žalobcovi ako advokátovi patrila tarifná odmena, bol správny. Podľa odvolacieho súdu neobstála ani námietka žalovaných o neúplnom zistenom skutkovom stave, pretože súd nevykonával navrhnutý dôkaz - výsluch svedka pána N. E., pre nevykonanie navrhnutého dôkazu súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí riadne odôvodnil, a s týmito dôvodmi sa odvolací súd stotožnil. Zároveň sa nebolo možné stotožniť s odvolacou námietkou o nesprávnom právnom posúdení veci. Odvolací súd uviedol, že v prejednávanej spore súd prvej inštancie zo správnych skutkových záverov vyvodil správne právne závery o nároku žalobcu na tarifnú odmenu za poskytnutú právnu pomoc, a rovnako právny záver o nedôvodnosti námietky premlčania, pričom správne aplikoval právne predpisy, ktoré aj správne interpretoval, namietaná vada konania nebola odvolacím súdom zistená.

2.3. Odvolací súd vo vzťahu k potvrdzujúcim uzneseniam súdu prvej inštancie (výrok II - výrok IV) uviedol, že síce napadnuté uznesenia nespádajú do taxatívneho výpočtu uznesení súdu prvej inštancie, proti ktorým je odvolanie prípustné (§ 357 CSP), avšak žalovaní 1/ a 2/ podali svoje odvolanie ešte za platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, kedy bolo proti týmto uzneseniam odvolanie prípustné. Pretože o odvolaniach nebolo rozhodnuté do nadobudnutia účinnosti CSP, vychádzajúc z ustanovenia § 470 ods. 2 veta prvá CSP mal odvolací súd za to, že treba o nich ako o prípustných rozhodnúť bez ohľadu na aktuálny procesný režim.

2.4. Napadnutým uznesením z 17. apríla 2015 č. k. 16C/103/2006-1177 súd prvej inštancie nepriznal žalovanému 2/ oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 OSP s odôvodnením, že nie sú splnené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko jeho majetkové pomery tak, ako ich súd prvej inštancie osvedčil, nezakladali dôvodnosť jeho žiadosti. Odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie v rozsahu odvolacích námietok a v plnom rozsahu sa stotožnil so záverom uvedeným v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Vzhľadom na potvrdzujúce rozhodnutie vo veci samej (výrok I) mal odvolací súd za to, že zo strany žalovaného 2/ išlo o zrejme bezúspešné bránenie práva, a aj o zjavné oddaľovanie splnenie povinností zaplatiť svojmu právnenému zástupcovi odmenu za poskytnutú právnu pomoc v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn.

43Cb/15/1998, ako vyplývalo z dokazovania na súde prvej inštancie. Podľa odvolacieho súdu neobstála ani námietka žalovaného 2/, že napadnuté uznesenie obmedzuje jeho práva účastníka na prístup k súdu. K odopretiu práva žalovaného 2/ na prístup k súdu nedošlo, o čom svedčí aj skutočnosť, že odvolací súd sa jeho odvolaním proti meritórnemu rozhodnutiu súdu prvej inštancie riadne zaoberal.

2.5. Napadnutým uznesením z 28. apríla 2015 č. k. 16C/103/2006-1182 súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť, aby v lehote 10 dní od doručenia uznesenia zaplatili spoločne a nerozdielne súdny poplatok za odvolanie, ktorý bol 1547,50 eura podľa položky 1 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov. Odvolací súd uviedol, že podaním odvolania proti rozsudku vznikla žalovaným 1/ a 2/ ako odvolateľom poplatková povinnosť, pretože ani jednému zo žalovaných nebolo oslobodenie od súdnych poplatkov priznané. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu aplikoval správny predpis, tento správne vyložil, správne označil aj položku sadzobníka súdnych poplatkov, podľa ktorej vyrubil súdny poplatok, a tento vyrubil aj v správnej výške, preto odvolací súd napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdil.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu (výrok I, III a IV.) podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) a z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolatelia žiadali, aby najvyšší súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces dovolatelia videli v nevykonaní navrhovaného výsluchu svedka Dušana Salaja, ktorý mal podľa dovolateľov tvoriť podstatnú časť obrany žalovaných a potvrdzovať ďalšie dôkazy indikujúce nedôvodnosť žaloby. Nesprávny procesný postup dovolatelia videli aj v tom, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými argumentmi žalovaných týkajúcich sa (ne)platnosti mandátnej zmluvy z 25. septembra 2000 a s tým súvisiacej uplatnenej námietky premlčania. Podľa žalovaných bola mandátna zmluva uzatvorená v deň a po ukončení posledného úkonu právnej pomoci zo strany žalobcu, a teda bola neplatná v zmysle § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka pre nemožnosť plnenia, nakoľko dohodnutý predmet plnenia smeroval už k splnenej (minulej) činnosti. Žalovaní ďalej namietali aj tú skutočnosť, že sa súdy v základnom konaní nevysporiadali so zásadným dôkazom - výsluchom svedka Ing. C. H. na pojednávaní dňa 24. októbra 2013 v rámci hodnotenia dôkazov. Podľa žalovaných menovaný svedok totiž podľa vlastného vnímania výslovne vyjadril, že podľa rozhovoru žalobcu so žalovaným 2/ bol vzťah z právneho zastúpenia medzi nimi už vysporiadaný. Dovolatelia mali za to, že súdy v základnom konaní mali povinnosť materiálne sa vysporiadať s takým dôkazom, ktorý priamo potvrdzuje nedôvodnosť žaloby.

3.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. b) žalovaní videli pri riešení otázky „Či možno platne uzavrieť mandátnu zmluvu medzi advokátom a klientom aj po skončení zastupovania, pričom predmetom plnenia sú činnosti uskutočnené v minulosti?“ Dovolatelia mali za to, že zmluva, ktorej esenciálnou náležitosťou je plnenie minulé, nemožné, je neplatnou v zmysle § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Dovolatelia považovali toto právne hodnotenie za podstatnú otázku z toho dôvodu, že v prípade, ak by bolo uplatnené (t. j. ak by bola mandátna zmluva vyhodnotená ako neplatná), potom bez ohľadu na preukázanie skutočného obsahu dohody o odmene za právnu pomoc medzi žalobcom a žalovanými, takéto právo by bolo premlčané. Žalobca pre žalovaných preukázateľne uskutočnil posledný úkon právnej pomoci dňa 25. septembra 2000. Podľa dovolateľov z obsahu dohody o skončení zastupovania z 25. februára 2002 medzi žalovaným 2/ a žalobcom bolo zrejmé, že stranám neostalo nič iné len vysporiadať protokolárne odovzdanie listín. Žalobca si teda mohol uplatniť právo na odmenu za úkony právnej služby 25. septembra 2000, ktorým okamihom podľa dovolateľov mal správne aj súd začať počítať plynutie všeobecnej trojročnej premlčacej doby. Žalovaní mali za to, že návrh na začatie konania bol žalobcom zjavne podaný takmer tri roky po uplynutí premlčacej doby (27. februára 2006).

3.3. Žalovaní 1/ a 2/ nesprávne právne posúdenie videli aj pri riešení otázky „Kedy začína plynúť premlčacia lehota pre právo na uplatnenie odmeny advokáta podľa zmluvy o poskytnutí právnych služieb v prípade, ak došlo k dohode o skončení zastupovania, resp. výpovedi plnomocenstva advokátom, pričom staršia dohoda obsahovala úpravu splatnosti odmeny?“ Podľa žalovaných súdy oboch inšancií si boli vedomé, že dňa 25. februára 2002 žalobca uzatvoril so žalovaným 2/ dohodu o skončení zastupovania a zároveň žalobca vypovedal plnomocenstvo žalovanému 1/. Napriek týmto právnym úkonom súdy priznali právne účinky aj „mandátnej zmluve“ z 25. septembra 2000, konkrétne jej článku III, ktorý upravoval splatnosť odmeny advokáta, pričom ju viazal na konečné rozhodnutie vo veci, ktorá je predmetom právneho zastúpenia. Súdy nižšej inštancie preto vyhodnotili, že dňom právoplatnosti

rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 01. júla 2002 sp. zn. 43Cb/15/1998 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. apríla 2004 sp. zn. 4Obo/148/2003 začala plynúť trojročná premľacia doba práva žalobcu na zaplatenie odmeny. Toto právne posúdenie považovali žalovaní za nesprávne. Mali za to, že „dohoda o skončení zastupovania“ aj „výpoveď plnomocenstva“ predstavovali právne úkony, ktorými zanikol vzťah z mandátnej zmluvy. Dovolatelia tvrdili, že ak by bola mandátna zmluva vyhodnotená ako platná, potom právny vzťah ňou založený zanikol najneskôr 25. februára 2002. 3.4. Žalovaní 1/ a 2/ podali dovolanie aj vo vzťahu k výrokom III. a IV. napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a to z toho dôvodu, že výroky odvolacieho súdu vo vzťahu k poplatkovej povinnosti v súdnom konaní spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolatelia mali za to, že súdy v základnom konaní vychádzali zo zlého právneho názoru, že v prípade, ak rozhodujú o oslobodení od súdnych poplatkov osoby, ktorej bol rozhodnutím priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2008 Z. z., potom nie je potrebné aplikovať § 4 ods. 3 zákona č. 71/1992 Z. z. a je možné rozhodnúť o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Žalovaní uviedli, že ide o explicitné nerešpektovanie jednoznačne vyjadreného textu zákona, čím súd porušuje nielen samotný zákon o súdnych poplatkoch, ale aj princíp legality civilného procesu a ústavný imperatív viazanosti sudcu zákonom. Žalovanému 2/ bol rozhodnutím Centra právnej pomoci (r. z. 49728/2014 z 25. augusta 2014) priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci. Podľa dovolateľov to samo zakladá osobné oslobodenie dotknutej strany od súdneho poplatku, pričom súd už vychádza zo zistení Centra právnej pomoci, a nemá inú možnosť ako považovať stranu za oslobodenú od súdnych poplatkov, to však súdy v základnom konaní nerešpektovali.

4. Žalobca sa k dovolaniu vyjadril a žiadal, aby najvyšší súd dovolanie odmietol alternatívne zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania.

5. Najvyšší súd SR (ďalej aj „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1, 2 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 1/ a 2/ je čiastočne dôvodné.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

6. Dovolatelia porušenie práva na spravodlivý proces videli v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku s tým, že odvolací súd nevykonal navrhovaný dôkaz, nevysporiadal sa s odvolacími námietkami žalovaných ohľadom neplatnosti mandátnej zmluvy a so zásadným dôkazom (výsluchom svedka Ing. C. H.).

7. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolačný súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so

súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Podľa § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

10. Podľa § 387 ods. 3 CSP odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

11. Odvolací súd obmedzil odôvodnenie potvrdzujúceho napadnutého rozsudku na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 2 CSP vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

12. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozhodnutia v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takomto prípade sa môže v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. (III. ÚS 314/2018).

13. Ustanovením § 219 ods. 2 OSP (teraz § 387 ods. 2 CSP) je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvého stupňa, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvého stupňa, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že ďalšie závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvého stupňa. Odvolací súd prirodzene musí odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovor (5Cdo/204/2011).

14. Dovolací súd má za to, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu neobsahuje náležité vysporiadanie sa so žalovanými uvedenou argumentáciou týkajúcou sa (ne)platnosti mandátnej zmluvy a s tým súvisiacej uplatnenej námietky premlčania. Dovolatelia už v rámci odvolacieho konania poukázali na skutočnosti, ktoré namietajú pred dovolacím súdom a to na to, že mandátna zmluva uzatvorená dňa 25. septembra 2000 medzi žalobcom a žalovanými, t. j. v deň a po ukončení posledného úkonu právnej pomoci zo strany žalobcu bola neplatná v zmysle § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka pre nemožnosť plnenia, nakoľko dohodnutý predmet plnenia smeroval už k splnenej (minulej) činnosti. Avšak v danom prípade sa odvolací súd nedostatočným spôsobom vysporiadal s ich argumentáciou, keď len skonštatoval, že bolo dostatočným spôsobom preukázané, že medzi stranami sporu existoval zmluvný vzťah, vzniknutý na základe zmluvy o poskytovaní právnej služby, pričom sa vôbec nezaoberal posúdením platnosti predmetnej mandátnej zmluvy zo dňa 25. septembra 2000.

15. Odvolací súd sa napriek výslovnému príkazu obsiahnutému v § 387 ods. 3 CSP, aby sa v odôvodnení vysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, s takýmito tvrdeniami uvedenými dovolateľom v odôvodnení napadnutého rozsudku nevysporiadal dostatočným spôsobom, iba skonštatoval správnosť dôvodov uvedených okresným súdom ako súdom prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 2 CSP a uviedol, že odvolacie námietky nepovažoval za dôvodné. Dovolatelia pritom v podanom odvolaní uviedli tvrdenia týkajúce sa ne(platnosti) mandátnej zmluvy uzatvorenej dňa 25. septembra 2000. Posúdenie veci odvolacím súdom sa tak neodrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok.

16. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke odvolacej argumentácie dovolateľa má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 387 ods. 2 a 3 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovaných procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolatelia v ňom dôvodne namietali nimi uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože im týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať ich patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí odvolací súd napadnuté rozhodnutie vo vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v I. výroku zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami v súvislosti s napadnutým výrokom I.

Dovolanie žalovaných v časti neoslobodenia od súdneho poplatku/zaplatenia súdneho poplatku (výrok III. a IV. napadnutého rozhodnutia)

18. Žalovaní 1/ a 2/ podali dovolanie aj voči výrokom III. a IV. napadnutého rozhodnutia. Najvyšší súd Slovenskej republiky skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 419 CSP).

19. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex - Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Podmienky, za ktorých možno podať dovolanie (a procesné účinky vyvolané podaním dovolania), bolo preto potrebné posudzovať podľa právnej úpravy účinnej od uvedeného dňa. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, je potrebné dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nemá byť „ďalším odvolaním“ a odvolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012). Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti, ktorá spolu s interpretačnou praxou dovolacieho súdu (tiež ústavného súdu i Európskeho súdu pre ľudské práva) sleduje zachovanie jedného zo základných princípov právneho štátu - princípu právnej istoty.

20. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Najvyšší súd zastáva názor, podľa ktorého zo samej (výnimočnej) podstaty každého mimoriadneho opravného prostriedku vyplýva, že právnu úpravu stanovujúcu podmienky, za ktorých je prípustné prelomiť záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia súdu, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

21. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len), ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

22. Žalovaní 1/ a 2/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. namietajú nesprávne právne posúdenie.

23. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna.

25. Pri skúmaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nová právna úprava nerozlišuje rozhodnutia z hľadiska ich formy, ale vychádza len z obsahového hľadiska rozhodnutí odvolacieho súdu, vymedzuje neprípustnosť uplatnenia dovolania proti uzneseniam (všeobecne t.j. potvrdzujúcim i zmeňujúcim) uvedeným v § 357 písm. a) až n) CSP. V tomto prípade ide o procesné rozhodnutia odvolacieho súdu, t. j. také, ktoré súd vydá bez toho, aby vec vecne prejednal, a preto ich prieskum dovolacím súdom z hľadiska (ne)správneho právneho posúdenia je logicky vylúčený (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1384.

26. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania podanom po 1. júli 2016 v danom prípade vychádzal z ustanovenia § 419 CSP, podľa ktorého je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Zásadne teda platí, že dovolanie je prípustné len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 421 ods. 2 CSP nie je dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). Zároveň nie je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP ani v prípadoch uvedených v ustanovení § 422 ods. 1 CSP.

27. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

28. Podľa § 447 písm. c) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Podľa písm. f) uvedeného ustanovenia dovolanie odmietne aj vtedy, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

29. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že Civilný sporový poriadok pre to, aby sa mohol dovolací súd zaoberať dovolaním, vyžaduje jednak splnenie predpokladov prípustnosti dovolania vyplývajúcich z ustanovení § 420 alebo § 421 a jednak splnenie podmienok dovolacieho konania, t. j. okrem iného, aby dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 tohto

právneho predpisu.

30. Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy bola zmenená koncepcia prípustnosti odvolania proti uzneseniu. Proti tejto forme súdneho rozhodnutia totiž vo svojej podstate odvolanie prípustné nie je. Prípúšťa sa len v prípadoch, ktoré sú taxatívne vypočítané v § 357 CSP.

31. V prejednávanej veci dovolatelia napadli dovolaním uznesenia odvolacieho súdu, ktorými bolo rozhodnuté o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a o zaplatení súdneho poplatku. Napadnuté uznesenia nie sú uvedené v predmetnom ustanovení § 357 písm. a) až n) CSP a zároveň sa na ne nevzťahuje ani ustanovenie § 422 ods. 1 CSP. I keď ustanovenie § 421 ods. 2 CSP výslovne nevylučuje prípustnosť dovolania aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a zaplatení súdneho poplatku, rešpektujúc zásadu efektivity konania (Čl. 17 CSP) je potrebné podľa názoru dovolacieho súdu neprípustnosť dovolania aj pre tento prípad vyvodit' z analogického použitia tohto ustanovenia (Čl. 4 CSP). Nevyhnutnosť použitia analógie možno odôvodniť logickým a systematickým výkladom ustanovení § 355 ods. 2, § 357, § 419 a § 421 CSP. Ustanovenie § 421 ods. 2 CSP vylúčenie prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku a zaplatení súdneho poplatku výslovne nerieši z toho dôvodu, že od účinnosti Civilného sporového poriadku je odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a zaplatení súdneho poplatku neprípustné, a teda vôbec neprichádza do úvahy vecné rozhodovanie odvolacieho súdu o takomto odvolaní. Ak Civilný sporový poriadok nepripúšťa odvolanie proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov/zaplatení súdneho poplatku (§ 357 CSP), teda ak neumožňuje preskúmanie takéhoto rozhodnutia v odvolacom konaní, tak je tým vylúčená aj možnosť jeho preskúmania v dovolacom konaní (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 6Cdo/35/2017, 4Obdo/18/2017).

32. Aj napriek tomu, že v preskúmvanej veci odvolací súd o odvolaniach vecne rozhodol z dôvodu, že odvolania boli podané v čase účinnosti OSP. (teda v čase, kedy bolo prípustné), nič to nemení na tom, že od 1. júla 2016 je dovolací prieskum rozhodnutí o oslobodení od súdnych poplatkov/zaplatení súdneho poplatku vylúčený. Bol preto daný dôvod na odmietnutie dovolania v zmysle ustanovenia § 447 písm. c) CSP.

33. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie v časti prvého napadnutého výroku odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie v zmysle § 449 a § 450 CSP a v časti napadnutých výrokoch III. a IV. dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

34. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.